

ละเมิดลิขสิทธิ์

จากเหตุการณ์ล่อซื้อกระตังเด็กหญิงวัย 15 ปีคนหนึ่ง ซึ่งถูกตัวแทนลิขสิทธิ์ดำเนินการสั่งให้ทำสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ตีรูปตัวการ์ตูนดัง แต่หลังจากเด็กหญิงนำกระตังไปส่งให้ตามที่นัดเอาไว้ กลับโดนตัวแทนลิขสิทธิ์ เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุม เรียกเงินค่าปรับ 50,000 บาท เพื่อเป็นการไกล่เกลี่ย โดยครอบครัวได้เจรจาและจ่ายเงิน 5,000 บาท เพื่อขอจบเรื่อง กรณีดังกล่าวเห็นได้ว่าผู้รับมอบอำนาจลิขสิทธิ์จูงใจให้ทำกระตังหรือว่าจ้างให้เด็กทำผิด จึงไม่สามารถเป็นผู้เสียหายในทางนิตินัย และไม่น่าเป็นผู้ที่สามารถแจ้งความได้เพราะเป็นผู้ที่จูงใจหรือเป็นผู้ว่าจ้าง ตามแนวทางพิพากษาศาลฎีกา และวิธีการเรียกปรับเงิน ก็ไม่ได้เป็นการเรียกเพื่อชดเชยค่าเสียหายของสินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ แต่เป็นการเรียกเพื่อแลกกับการไม่ถูกดำเนินคดี เพื่อให้ได้มาซึ่งอิสรภาพ ลักษณะนี้จึงอาจเข้าข่ายกรรโชกทรัพย์

สำหรับในกรณีดังกล่าวมีแนวทางการพิจารณาข้อแตกต่างของการล่อซื้อกับการล่อให้กระทำความผิดว่า การจับกุมผู้กระทำความผิดโดยการล่อซื้อเป็นวิธีการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดที่เจ้าพนักงานได้นำมาใช้ในการปราบปรามการกระทำความผิดหลายประเภทแต่ในการจับกุมบางกรณีปรากฏว่าการกระทำของเจ้าพนักงานไม่ใช่การแสวงหาพยานหลักฐานโดยการล่อซื้อ แต่เป็นการล่อให้บุคคลที่ไม่มีเจตนาที่จะกระทำความผิดมาแต่แรกลงมือกระทำความผิดตามที่ถูกล่อ อันเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9600/2554 วินิจฉัยว่า ผู้เสียหายว่าจ้างจำเลยให้บันทึกเพลงของผู้เสียหายลงแผ่นซีดีและวีซีดีคาราโอเกะ อันเป็นการก่อให้เกิดจำเลยทำซ้ำซึ่งงานดนตรีกรรม สิ่งบันทึกเสียง และซอฟต์แวร์ต้นฉบับลิขสิทธิ์ของผู้เสียหายซึ่งเป็นความผิดตามที่โจทก์ฟ้อง แต่จำเลยมิได้กระทำความผิดโดยทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้เสียหายตามที่โจทก์ฟ้องอยู่ก่อนแล้วและนำแผ่นซีดีและวีซีดีคาราโอเกะที่ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้เสียหายนั้นออกขายผู้ล่อซื้อ อันจะถือเป็นการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยได้กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เมื่อผู้เสียหายเป็นผู้ก่อให้เกิดจำเลยกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ เพื่อให้เจ้าพนักงานจับจำเลยมาดำเนินคดี ผู้เสียหายจึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยที่มีอำนาจร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยในความผิดดังกล่าวได้ แผ่นซีดีและวีซีดีคาราโอเกะ ที่จำเลยให้ทำขึ้นและวีซีดีที่บันทึกภาพเหตุการณ์บันทึกเพลง เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบและเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ ต้องห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยตามที่โจทก์ฟ้อง

มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๓๐๓/๒๕๔๓ วินิจฉัยว่า การที่บริษัทไมโครซอฟท์จ้างนักสืบเอกชนไปล่อซื้อโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยทำที่ไปติดต่อซื้อคอมพิวเตอร์จากจำเลยโดยมีข้อตกลงว่าจำเลยต้องแถมโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของผู้เสียหายแก่สายลับด้วย หลังจากจำเลยประกอบคอมพิวเตอร์เสร็จแล้วมีการทำซ้ำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของผู้เสียหายลงในฮาร์ดดิสก์ในเครื่องคอมพิวเตอร์และส่งมอบให้กับสายลับ ศาลเห็นว่า การกระทำของจำเลยเกิดขึ้นเนื่องจากการล่อซื้อของสายลับ มิใช่ทำขึ้นโดยผู้กระทำความผิดอยู่แล้วก่อนการล่อซื้อเท่ากับโจทก์เป็นผู้ก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิด โจทก์ย่อมไม่อยู่ในฐานะเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยจึงไม่มีอำนาจฟ้องคดี และมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4077/2549 วินิจฉัยว่าการที่ผู้เสียหายสั่งให้จำเลยซื้อแผ่นซีดีละเมิดลิขสิทธิ์ของกลางจากตลาดนัดให้ เพื่อที่จะได้หลักฐานในการกระทำความผิดโดยไม่ปรากฏว่าจำเลยมีพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่นเพื่อการค้าด้วยความสมัครใจของตนเองมาก่อน และพร้อมจะจัดหาแผ่นซีดีละเมิดลิขสิทธิ์ดังกล่าวทันที การที่ผู้เสียหายดำเนินการแสวงหาพยานหลักฐานด้วยตนเองแล้วแจ้ง

ความร้องทุกข์เพื่อนำเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจำเลยจึงเป็นกรณีและผู้เสียหายได้จงใจหรือก่อให้เกิดจำเลยกระทำความผิด ไม่ถือ
ว่าเป็นผู้เสียหายตามกฎหมาย

จากคำพิพากษาดังกล่าว พอสรุปได้ว่าหากผู้เสียหายจงใจใช้หรือล่อให้บุคคลใดกระทำความผิด ย่อมไม่ใช่ผู้เสียหาย
ตามกฎหมายที่จะดำเนินคดีได้ และในกรณีนี้เห็นว่าถ้าเด็กทำผิดจริงแค่ตักเตือนเด็กก็น่าจะเพียงพอแล้ว และการจับลิขสิทธิ์
น่าจะไปจับพวกโรงงานผลิต ผู้ผลิตรายใหญ่ มากกว่าที่จะมาจับผู้ค้าที่หาเช้ากินค่ำ ผู้จับควรมีเมตตาและนึกถึงหลัก
มนุษยธรรมด้วย

กันทร กฤตรัชตนันต์

